

Obnova ambitu na Zelené hoře vrcholí

Rozsáhlou architektonickou a uměleckou obnovu poutního areálu sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře v nejbližších dnech završí právě dokončená restaurátorská obnova obvodového ambitu.

■ Lenka Kopčáková

Rozsáhlá stavební akce po několika letech probíhala v režii Římskokatolické farnosti Žďár II spolupracující s památkáři.

Celková výše investice přesáhla částku 117 mil. Kč. Obnova byla financována z Evropského fondu regionálního rozvoje, z fondu Ministerstva pro místní rozvoj ČR, z vlastních zdrojů farnosti a z fondu obnovy kulturních památek města Žďáru nad Sázavou.

Oprava areálu končí symbolicky zrovna v roce, kdy zelenohorská památka oslaví 30. výročí přijetí na seznam světového dědictví UNESCO, v prosinci 1994.

Koncem roku 2023 jsme si připomněli 300. výročí od úmrtí tvůrce tohoto architektonického skvostu, barokního stavitele a architekta Jana Blažeje Santiniho Aichela.

Zdejší ambit obklopující centrální poutní kostel je postaven do tvaru desetiúhelníku s konkávně prolomenými stěnami, do jejichž středů jsou střídavě umístěny čtyřboké brány a pětiboké kaple. Ambit uzavírá poutní areál a vymezuje prostor starého hřbitova.

Restaurátorská obnova této zastřešené klenuté chodby začala v roce 2021. Odborníci se zaměřili zejména na celkovou obnovu vnitřních i venkovních omítek ambitu.

V březnu si dokončené dílo restaurátorů prohlédl starosta města Martin Mrkos v doprovodu místního faráře P. Marka Husáka. O zajímavostech obnovy jim vyprávěl kastelán poutního kostela Ondřej Vobejda.

Jak připomíná pro ŽN, obnova ambitu přišla na řadu po celkové obnově interiéru i pláště kostela a po vybudování Pole poutníků.

V interiéru ambitu odborníci doplnili rekonstruované štukové výzdoby stropu a obnovili tzv. Německou kapli, která se dočkala restaurátorský provedené opravy vnitřní výmalby. Zejména pod okny, odkud docházelo k zatékání a ničení maleb, dále byly opraveny dřevěné prvky podesty oltáře v kapli a vstupní dřevěné dveře. Rukama restaurátorů prošla i dochovaná sochařská výzdoba na vstupních branách.

„Všechny provedené práce představují rehabilitaci architektonicko-historické hodnoty památky i jejích prezentačních vlastností, a to primárně obnovou dochovaných autentických materiálů, rekonstrukcemi později zaniklého stavu a dílčí modernizací technických součástí,“ popisuje kastelán.

Upozorňuje, že na stropěch ambitu bylo zrekonstruováno až 80 % chybějící štukové výzdoby (profilace). Zbývajících asi 20 % před-

STAROSTA Martin Mrkos (vpravo) si v doprovodu faráře Marka Husáka prohlédl i nově pietní místo v ambitu. Poznáme i mramorovou dlažbu z kostela.

KASTELÁN poutního kostela Ondřej Vobejda.

Foto na straně: Lenka Kopčáková

stavuje obnovu dochované štukové výzdoby u hlavní brány.

„Tato původní část má na rozdíl od nových štuků lehce narůžovělou barvu a byla vzorem pro návrh rekonstrukce ostatních štuků v celém ambitu,“ popisuje Ondřej Vobejda, když se zastavujeme u fragmentů výmalby.

„Červená barva byla původně zřejmě také na všech vnějších omítkách. Ale máme ji doloženou pouze minimálně, a není možné tedy rekonstruovat její původní odstín. Proto ji zatím není možné vrátit,“ vysvětluje.

Návštěvníci podle jeho slov mohou být překvapeni stavem omítky u hlavní brány, jakoby neopravené. Ale jak kastelán zdůrazňuje, jedná se o nejlépe zachovanou část původní výzdoby ambitu a takto ji také památkáři chtějí prezentovat.

Kompletně dokončena byla obnova vnějších omítek po celém obvodu ambitu, tzn. jak směrem dovnitř k Poli poutníků, tak i směrem vně areálu památky. Součástí stavebních prací bylo také provedení nových klempířských parapetů a prvků na střechách ambitu.

Odvhlčení základů ambitu bylo dokončeno již při úpravě Pole poutníků (po odstranění hřbitova) a při této rekonstrukci již

NARŮŽOVĚLÉ fragmenty u stropu dochované štukové výzdoby naznačují, že omítka zelenohorského areálu mohla mít kdysi červený nádech.

nebylo nutné. „Restaurátorský byly očištěny a ošetřeny proti mikroorganismům tři sochy ctnosti, alegorie Víry, Zdrženlivosti a Čistoty, a sochy dvou andělů štítonosů, které se nalézají nad branou ambitu u alegorie Víry. V roce 2024 se plánuje osazení dvou soch andělů, které jsou vytvářeny v restaurátorské dílně,“ popisuje Ondřej Vobejda.

Ambit dostal nově kamerový systém v podobě bezpečnostních a počítačích kamer. V prostoru bran a kaplí bylo nově zrealizováno orientační osvětlení. Do všech výklenků oken ambitu byly vloženy lavičky určené k odpočinku poutníků.

Jak dále kastelán uvádí, odborníci se také pustili do restaurování fragmentů původní cihelné podlahy. Tu můžeme spatřit hlavně pod okny a u stěn. Provedli také ošetření výrobků z kamene i restaurování vybraných výplní okenních otvorů a dveří. Na pietním místě ambitu možná poznáme mramorovou dlažbu vyjmutou z kostela, kde byla nepůvodní, ale tak dlouho, že do areálu prostě patří. V ambitu regionální mramor dobře poslouží.

„V rámci obnovy zanechali v ambitu svoji výraznou stopu i současní tvůrci. V trase mezi novými arte-

fakty poutního pramene a pietního místa, odkazujícího k již zaniklému hřbitovu, byla obnovena křížová cesta,“ informuje kastelán.

Zatím v lunetách visí kovové úchyty, ale do nich bude již brzy instalováno 14 výjevů z křížové cesty od akademického malíře Jiřího Štourače. Křížová cesta v ambitu ještě počátkem 70. let min. století bývala, ale zmizela. Ta nová se dočká slavnostního uvedení v květnu.

„Největší díl práce jde určitě za Tomášem Raflem a jeho synem Jakubem, kteří fungovali jako hlavní koordinátoři prací. Ale je třeba zmínit i přínos Františka Laštovičky, Pavla Jerie, Olgy Čermákové a mnoha dalších,“ dodává kastelán Ondřej Vobejda.

Jak P. Marek Husák informuje, ve čtvrtek 16. května se na Zelené hoře koná od 17 hodin mše svatá ke cti sv. Jana Nepomuckého, který má podle liturgického kalendáře v tento den svátek.

„Poté bude požehnána křížová cesta tím, že se v ambitech společně pomodlíme. V kostele pak bude následovat přednáška autora křížové cesty akad. malíře Jiřího Štourače,“ uzavírá kněz.